



1. I bakgrunden syns Hannibal Andersens verk "The abstract expression of privatization (Six colour marks)" (2022-25) som använder Ikea-färgerna. 2. Ina Nians installation "Black Noise #4" kommenterar det svenska järnnet som användes i den globala slavarhandeln. 3. Ska Dag Kewenters verk - en spade med fyra handtag - användas till ett ceremoniellt första spadtag i ett bygge, eller kanske en grav? Verket heter "410757864530 DÖDA HYRESVÄRDAR" (2021). 4. Till vänster syns Hanni Kamalys spindelbenslika skulptur. Till höger: Kåre Frangs färgglada verk som framstår som en form av solidaritet med barnets estetik.

FOTO: HELENE TORESDOTTER

Spralligt om Sundet

Recension

Är det Sveriges eller Ukrainas färger som målats på väggen? Nej, det är Ikeas varumärkesskyddade färger. Samlingsutställningen med konstnärer från Malmö och Köpenhamn räds inte dystra bilder men blir aldrig dystopisk.

Öresund får mig att tänka på dyr infrastruktur och konstlade idéer om plats (jag hörde nyligen någon beskriva Örkellunga som en del av "Greater Copenhagen"). Men när Malmö konsthall tar sig an regionen är resultatet brett och ganska

roligt, även om det handlar en del om just infrastruktur. Den amerikanska curatören Post Brothers har samlat 14 konstnärer från regionen med den något oväntade utgångspunkten i Ruben Raussings förslag från 1953 om att torrlägga Öresund.

Den amerikanska curatören Post Brothers har samlat 14 konstnärer från regionen med den något oväntade utgångspunkten i Ruben Raussings förslag från 1953 om att torrlägga Öresund.

sund: "Vinsterna, som knappt går att beräkna, skulle bli enorma. [...] vardera sidan skulle få en del av nyvunnen mark att kolonisera", skrev Tetra Pak-grundaren då i DN. Det konstnärliga svaret på detta kommer dels från ett postkolonialt perspektiv; Hanni Kamalys spindelbenslika skulpturer är uppkallade efter personer som porträtterades utan namn i rasbiologen Herman Lundborgs bok om "svenska rastyper". Jag har sett Kamalys verk i separatutställningar, här får de mer liv och auktoritet, en påminnelse om hur grupp-utställningar kan vara som när man upptäcker nya egenskaper hos familjemedlemmar om man ser dem i oväntade situationer.

De vattentäckta tjocka kedjorna i Ina Nians installation om de enorma mängder järn som Sverige exporterade till den globala slavarhandeln är en dysasterbild i en utställning som annars visuellt känns ganska sprallig, med spekulativa hopp från till exempel Dag Kewenters spade med fyra handtag (för ett ceremoniellt första spadtag i ett bygge, eller kanske en grav?) till konst-

hallens högsta vägg som målats i blått och gult. Den bekanta färgkombinationen betyder varken Ukraina eller Sverige, utan är en del av Hannibal Andersens verk "The abstract expression of privatization (Six colour marks)" (2022-25) där delar av konsthallen har målats i varumärkesskyddade färger, som Ikeas. Maersks ljusblåa nyans lite längre bort rimmår fint med Vibe Overgaards intrikata skulpturer där trådar dragits som i en vävstol, men också påminner om fartygs färdtrutter. Infrastruktur kring stora vattenmassor återkommer i Jessica Olaussons installation som inbegriper två stora översvänningsbarriärer som vilar som enorma maskar mitt i konsthallen. En tillhörande ljusstake med elektriska bönelys ger sken av en minnesplats. Om de förebyggande konstruktionerna inte funkar, finns det även produkter att konsumera om katastrofen inträffar. Men helheten här är inte dystopisk. Kåre Frangs handpussel där bitar saknas handlar kanske om krackelerande världsbilder men de färgglada, försto-

rade verken framstår också som en form av solidaritet med barnets estetik. Ett av de mest underhållande verken är den danska duon Sebastian Hedevang och Andreas Rønhoit Schmidts installation om "slamkakor" i 800-tallets Danmark, tegelstenar gjorda av mänsklig avföring som samlades in av marginaliserade nattarbetare. I en text spekulerar de om kopplingen mellan Danmarks topografi (så platt att man inte tänkte på att gräva kloaker), slamkakornas precisa former, och plattheten i danskt måleri. Utställningen kritiserar en logik där ekonomiska system står över de ekologiska och mänskliga, men lika intressant är hur den utforskar kopplingar mellan Raussings djärva idé och konstnärers metoder. Ett kritiskt förhållningssätt behöver inte bara handla om att kritisera utan kan bestå i att själv föreslå nya former och kopplingar: som mellan bajs och Vilhelm Hammershöl.

Christine Antaya
konstcritiker på kultursidan



Sebastian Hedevang och Andreas Rønhoit Schmidts installation är tegelstenar gjorda av mänsklig avföring.

FOTO: SOPHIE LOSSING

• Torrlägg Öresund
Medverkande konstnärer: Hannibal Andersens, Kalle Broin, Kåre Frang, Sebastian Hedevang & Andreas Rønhoit Schmidt, Henriette Heise, Silas Inoue, Hanni Kamaly, Dag Kewenter, Aleksandra Kucharska, Ina Nian, Jessica Olausson, Vibe Overgaard, Matilda Tjäder. Malmö konsthall, t o m 4 maj.



Varför låter de så äckligt?

Gräv bort Skåne!

Rakel Chukri ser SVT-serien Trolösa och äcklas av allt stänkande, stönnande, flåsande och viskande. Maria G Francke har blivit paranoid och känner sig förföljd. Och Filip Ylfter-Svensson funderar på hur man bäst ska agera i mötet med danskar - som Leif André eller som Hasse Backe? Missa inte senaste avsnittet av kulturredaktionens podd Gräv bort Skåne!



Ljus och blommor vid en minnesplats efter skolskjutningen i Risbergsskolan där elva personer miste sina liv.

FOTO: CHRISTINE OLSSON/TT

Nathan Hamelberg: Även en "ensam galning" kan vara marinerad i ideologi

Krönika

Näst direkt efter massmordet i Örebro gick polisen ut med att de inte funnit något ideologiskt motiv. Detta hade varit ett gyllene tillfälle att framhäva att man inte funnit någon tydlig bild av motivet över huvud taget. Istället har vi hamnat i det absurda motsatsförhållandet mellan "ensam galning" och "ideologiskt motiverad". Detta motsatsförhållande har hemsökt rättegångarna och medierapporteringarna om Anders Behring Breivik, Theodor Engström och snart sagt varandra fall av grovt offentligt våld de senaste tjugo åren i Skandinavien.

Motsatsförhållandet är olyckligt av en mängd orsaker. Att förklara det värsta massmordet i landets historia med en "ensam galning" är att friskförklara det samhälle som fött våldet. Om det finns det minsta lilla sätt att placera orsaken till ett massmord utanför samhällets mitt så kommer den förklaringen alltid att serveras.

Det är i jämförelserna som diskrepansen blir som tydligast. Ingen talar till exempel om Rakhmat Akilov som en ensam galning. Oavsett hur ensamt han agerade och eventuellt vansinnig han var kopplades hans terroråd direkt till en jihadistisk ideologi som gav våldet sin riktning. Det trots att hans död rent objektivt var rätt urskillningslöst, en större blandning av människor än den på Drottninggatan i Stockholm en eftermiddag är svår att finna.

När det gäller gärningsmannen i Örebro har avsaknaden av ett upphittat manifest rapporterats som att ideologiska motiv saknas. Hur formellt korrekt det än är undrar man hur presstalesmän och polisledningen tänker sig att det ska uppfattas? För att inte framstå som att de tar lätt på ett sådant spår hade de kunnat tala om avsaknaden av upphittade bevis alternativt presentera vilka spår de för närvarande tror på.

Konsekvensen är att ideologisk övertygelse framstår som något främmande. Men ideologi är det vi duschas i dagligen på sociala medier, där trollfabriker beskriver mängkul-tur som cancer, invandring som ett existentiellt hot och meningsmotsärdare som folkförödlare. Det är snart lika vanligt som luften vi andas. Att tro att ensamma galningar inte omfattas av sådan ideologi kräver att man gör en sal-tortoral.

Om de våldsamma däremot har "rötter" utanför Sverige förklaras roten till våldet ständigt med deras ursprung. Som om det omöjligt skulle kunna vara Sverige som skapar våld bland dem som växer upp och bor här. Om gärningsmän-nen inte har utländska rötter utnämns galenskap till orsaken. Och genom att tala om en "ensam galning" klipper det första ordet effektivt av rötterna till det svenska samhället.

Men galenskap är ingen riktning. Det vansinniga våldet har en logik, det riktas om och om igen mot dem som pekas ut som mindre eller icke önskvärda, och det kommer om och om igen från dem som anser sig vara mer värda och känner sig hotade.

Hade det varit ett brofäste som kollapsat eller ett tåg som språrat ur med ett tiotal dödsoffer hade man som besatt sökt efter mönster. Men när det handlar om omfattande våld är det som om det vore förbjudet.

Förnämsta inte vansinnigt. Det kan i allra högsta grad vara marinerat i ideologi.

Nathan Hamelberg
skribent och kommunikatör